Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Published daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

• GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.
Office of publication: 2657 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4695.

LETO—YEAR XVII. Cena lista je $5.00. Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., pondeljek, 14. julija (July 14), 1924. Subscription $5.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 164.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Z ZLOMLJENIH KOSOV VARE MOČAN DROG.

...I POLITIČNI ČREDNIKI SO NA DELU.

Velebizniško časopisje jim pa krepko pomaga.

Chicago, Ill., 13. julija. (Izvirno.) — Po končani konveniji demokratične stranke se nudi zopet ...v prizor, ki pri resnih opazovalcih obuja veliko smeha in veselja in ki je popolnoma v nasprotju s prizorom na konveniji. Na konveniji so klanovci hotel pobrustati protiklanovce, katoliki protikatolike, mokrači prohibicijoniste in narobe. Še nikdar ni v poročilih o konveniji toliko naglašalo, kdo je katoličan in ni katoličan, kdo je za prohibicijo in proti prohibiciji, kdo je pristaš klana in kdo njegov nasprotnik, kot na letošnji konveniji demokratične stranke. Nekateri so naglašali, da ne odnehajo z McAdooja, dokler pekel ne zamrzne čezinčez, drugi so ravno tako odločno izjavljali, da je med njih izvoljenec, da bodo le enj glasovali in za nikogar drugega. Nobeden teh zastavonoš demokratične stranke ni prejel toliko glasov, ko se je vršilo odločilno glasovanje, da bi bilo vredno število omeniti. Nekateri so že delali velik razkol v demokratični stranki, ki jo razdeli v dva nasprotna tabora.

Mogoče je bila situacija taka, da so politični čredniki poskušali, da je najboljše, ako kandidirajo enega konzervativca in enega "naprednjaka", da tako potegnejo ljudsko maso za sabo. Po končani konveniji pa zatrobijo v rog o skupnem delu vseh demokratičnih voditeljev.

In to se je zgodilo.

Veliki dnevniki, katerim je vseeno, kdo je izvoljen: Coolidge ali Davis — Bryan ali Dawes — sami da je kandidat gospodom v Wall Streetu všeč, so že zapeli pesem o složnem delu v demokratični stranki.

Na široko pripovedujejo, kaj je govoril Bryan, kaj je zinil McAdoo, kaj je dejal Al Smith in kaj so povedale druge demokratične kofeje, ki so si bile toliko časa v laseh na konveniji, dokler jih ni razsvetlil sv. duh, da so se zedinile na Davisa in Bryana.

Take čenče v velebizniškem časopisju imajo namen prikazati ljudski masi, da so voditelji složni, da jim ne gre za osebne koristi, ampak da se bojujejo le za uresničenje idealov demokratične

(Dalje na 3. strani.)

...lova revolucija kmetov v Bolgariji?

...bsedno stanje v pokrajinah ob Črnem morju. 700 aretiranih v Varni.

Atene, Grška, 12. jul. — Brzojavka iz Sofije se glasi, da je izbruhnila revolucija kmetov v Bolgariji. Sporadični izgredi, ki so se pojavili še zadnji teden, so se polagoma razvili v revolto, ki danes obsega vse distrikte ob Črnem morju. Vlada je razglasila obsedno stanje s prekim sodom v okrožju Burgasa.

Vojaki, ki so lojalni vladi, so aretirali 700 rebelov v Varni in drugod.

VELIKI GOZDNI POŽARI V KALIFORNIJI.

Razna mesta v nevarnosti.

Los Angeles, Cal. — Gozdni požar je preskočil na gorovje Sawhill in les gori na razdaljo treh milj ob njegovih slemenih. Dve farmi sta že pogoreli in nevarnost obstoji, da požar uniči druge farme in naselbine. Vetrovi se menjajo hitro, tako da se mogoče požar razširi tudi v druge bližnje kraje.

Uničene je veliko živine in prostovoljni gasilci se boje, da so zgoreli tudi ljudje, ki niso mogli pravočasno bežati pred požarom.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Šestnajst velikih železničarskih organizacij se je izreklo za La Folletta.

Organizirano delavstvo napovedalo Davisu hud boj.

Demokratska platforma nima niti drobtine za delavca.

Mahoney, ki je vodil sentpavelsko konvencijo, se je izrekel za La Folletta.

Ameriški morilec obešen v Kanadi.

Inozemstvo.

Dnevni krvavi spopadi na italijansko-jugoslovanski meji.

Herriotova vlada je dobila zaupnico.

Iz Aten poročajo, da je v Bolgariji izbruhnila kmetska revolucija.

Ameriški letalci dospeli na Dunaj.

Ruski arheologi našli človeška okostja iz kamnene dobe v Sibiriji.

V Nemčiji je prijet zločinec, ki je umoril 22 oseb in jim izpil kri. Calles je izvoljen z veliko večino v Mehiki.

Niti drobtine ne za delavca z dem. mize.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Dokaj unijskih uradnikov, velikih in majhnih, se je vrnilo s svojih sedežev na galeriji v konvenčni dvorani Madison Square Garden — bili niso delegatje, ker so bili delavski zastopniki — in sedaj izkušajo obrazložiti, kaj je izjalovilo njihne napore, s katerimi so si prizadevali vsiliti demokratski konvenciji predsednika tiskarske mednarodne unije Berryja.

"Oh, ali ste neumni!" pravijo La Follettovi organizatorji. "Morgan in njegovi tovariši so to storili. Odkupiti so hoteli Billa Bryana ter deli njegovega brata na demokratsko volilno listo. Če bi ne bil Bryan tako strupen do Davisa, bi ne bil George imenovan za podpredsedniškega kandidata."

McAdoojevi prigańjači, ki še vedno močno preklinjajo ter se strašno hudujejo in jeze nad popolnim porazom svojih prizadevanj, pravijo, da je kriviti edinole organizirano delavstvo, ki je paradiralo za newyorškega governerja Ala Smitha. Nekaj najožjih prijateljev Samuela Gompersa je obdolženih, da so se z vsemi močmi poganjali za Smitha, in da je to ravno hudo vznevoljilo delegate z juga.

Smithovi zagovorniki pravijo, da ni mogel Berry pričakovati podpore od strani kukluksovskih elementov, ker je Ameriška delavska federacija uradno proti kukluksovski organizaciji. Vrhtega bi tudi ne mogel sprejeti nominacijo na isti volilni listi zaeno z odvetnikom Morganove bankirske in coronadske premogovniške kompanije, ki sta obe v očeh javnosti najhujši nasprotniki delavskega gibanja.

Značilno Davisovo pismo.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Pismo, ki ga je pisal demokratski predsedniški kandidat svojemu prijatelju dne 31. marca 1924, je prišlo v javnost ter se glasi takole:

"Jaz imam imeniten seznam svojih klijentov. Kateri odvetnik bi si jih ne želel? Moj klijent je J. P. Morgan & Co., nadalje Erie Railroad, Guaranty Trust Co., Standard Oil Co. in druge odlične tvrdke. Ponosen sem nanje.

"To so velike ustanove in dokler zahtevajo mojo službo za pošteno delo, rad delam zanje. Veletrgovina je naredila to deželo, kar je. Mi si želimo veletrgovin. Ali te morajo biti poštene. In odvetnik je lahko ponosen, če more reševati velike probleme za veletrgovino, kadar so vse namere pravilne in poštene."

UNIJA ZA UNIJO SE IZREKA ZA LaFOLLETTA.

Šestnajst železničarskih organizacij se je priglasilo za prispevanje in podpiranje La Follettove volilne kampanje.

MONTANSKA IN OKLAHOMSKA KMEČKODELAVSKA STRANKA STA ODOBRILE KANDIDATURO.

Washington, D. C. — Vsa moč šestnajstih železničarskih unij zaeno z njihnimi izkušenimi organizatorji in denarnimi nabiralci bo na razpolago senatorju Robertu M. La Follettu, kakor je bilo sklenjeno v petek.

Zastopniki železničarskih unij so se sestali s senatorjem v njegovi pisarni v Washingtonu na pet ur trajajočo konferenco. Zastopniki so čestitali predsedniškemu kandidatu ter izdelali načrt za ustanovitev progresivnih glavnih kampanjskih štabov v vsaki državi.

William H. Johnston, ki je predsednik strojnikov, in trajni načelnik progresivne organizacije, je izdal poziv, v katerem je povabil narodni odbor nove stranke na sestanek v Washington, ki se je imel vršiti v soboto in na katerem so imeli izbrati tovariša "bojevitemu Bobu".

Čeprav se ni dalo izvedeti, koga si senator želi za tovariša na progresivni volilni listi, je vendar sklenil glavni odbor predložiti več imen na skupnem sestanku.

Uradni sklep pa ne bo objavljen pred 17. julijem, ker je precej razlike v nazorih, kakšen mož bodi postavljen za podpredsedniškega kandidata.

Imenovan je bil posebej odsek iz šestih strokovnjakov v nabiranju denarnih prispevkov. Tudi ti možje so se vdeležili sobotne konference ter se porazgovorili o načrtih za nabiranje kampanjskega sklada.

Vprašan, če bo postavljena meja posamičnim denarnim prispevkom, je odgovoril neki odsekov član smeje tole:

"Nam se ne bo treba bati nobenih večjih ponudkov. Prosili bomo priprosto ljudstvo vsepovsod, naj prispeva v sklad. Gledali pa bomo na to, da bodo vsi prispevki objavljeni. Prisilili bomo obenem tudi obe stari stranki, da bosta objavile vse prispevke."

Great Falls, Mont. — Predsedniški elektorji, ki jih je izvolila

(Dalje na 3. strani.)

Polet okoli sveta.

Američani na Dunaju. Včeraj so pluli preko Jugoslavije.

Dunaj, 12. jul. — Tukajšnje ameriško poslaništvo je bilo danes brzojavno obveščeno iz Carigrada, da ameriški letalci, ki so na poletu okoli sveta, pridejo jutri na Dunaj. Danes zvečer bodo v Bukareštu, kjer prenočijo in jutri zjutraj polete preko Belgrada na Dunaj. Tukaj jih čaka gala sprejem, katerega se vdeleži sam predsednik avstrijske republike Heinnish. V pondeljek zjutraj se podajo Američani na zračno pot proti Londonu.

Carigrad, 12. jul. — Trije ameriški eroplani, ki plovejo okoli sveta, so danes v Carigradu. Vsi trije letalci so dobrega zdravja. Ameriška kolonija v Carigradu je bila presenečena, ko so letalci padli v njeno sredo; nihče jih ni pričakoval tako hitro. Američani so podvojili hitrost svojega zračnega potovanja, odkar so zapustili Indijo. Brez malega tisoč milj dolgo pot iz Bagdala v Carigrad so naredili v štiriindvajsetih urah, vštevši noč, katero so prebili v Aleppu.

VREME.

Chicago in okolica. — V torek oblačno in nespremenjeno, največ zmerni vetrovi s severovzhoda. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 73, najnižja 63. Solnce izide ob 5:26, zaide ob 8:25.

Podjetniška ošabnost se umika delavski slogi.

TO RESNICO ZDAJ SPOZNAVAJO PEKOVSKI MOJSTRI V BUTTU.

Spoznanje prihaja pozno, toda vseeno je poučljivo.

Butte, Mont., 12. julija. (Izvirno poročilo.) — Pekovski mojstri so organizirani, da tem ložje branijo svoje interese. Njih organizacija se imenuje "Master Bakers' Association of Butte, Mont." Pekovski delavci so tudi organizirani in sicer v organizaciji pekovskih delavcev štev. 93, da branijo svoje interese in da se lahko postavijo po robu proti neizmerni poželjivosti pekovskih mojstrov po povečanju njih profita.

Mezde pekovskih delavcev niso v primeri s profiti pekovskih mojstrov visoke, pač pa zelo nizke v primeri z današnjo draginjo. To je vzrok, da so pekovski delavci zahtevali povišanje mezde in sicer en dolar na dan. Ta zahteva je strašno razburila pekovske mojstre. V svoji razburjenosti niso le odklonili zahteve pekovskih delavcev, ampak so najeli tudi časopisje, da dela propagando zanje. V teh plačanih oglasih so pozabili pekovski mojstri povedati, da niso le odklonili povišanja mezde, ampak so hoteli tudi poslabšati delovne razmere v pekovski industriji, ki so sad desetletnega dela in boja pekovskih delavcev.

Ampak vse to oglašanje v kapitalističnem časopisju ni prineslo najmanjšega moralnega uspeha pekovskim mojstrom. Simpatije javnosti so na strani pekovskih delavcev, ki se bojujejo za človeške razmere v pekovski industriji. To deloma priznajo pekovski mojstri sami v svojih oglasih pod naslovom "Kdo je prizadet", ko priznajo, da pekovske delavce podpira Strokovni delavski svet Silver Bow. Z drugimi besedami to pomeni, da je na strani pekovskih delavcev vse organizirano delavstvo v okraju Silver Bow, v katerem se nahaja Butte.

Pekovski mojstri dalje pripovedujejo, da so bile pekovske delavnice proglašene za "nepravične," ko je prenehalo delo v njih in so pekovski delavci zastavkali. Organizirani vozniki so nato prenehali dovažati pekarnam potrebščine in razvažati kruh. V restavracijah ne morejo rabiti kruha, ki so ga izdelali neorganizirani delavci. Koncem oglasa pa stokajo pekovski mojstri, da so "vsi radikalci na delu, da izsilijo en dolar povišanja mezde na dan."

Ves ta stok in jok pekovskih mojstrov pokazujeta jasno kot beli dan, da so pekovski mojstri v defenzivi, pekovski delavci pa zmagujejo. Odkar so pekovski mojstri priobčili oglas, v katerem razgrinjajo pred javnostjo svoje tožbe, so pričeli podpirati pekovske delavce še komiji v grocerijskih prodajalnah, kar je napravilo položaj za stavkujoče pekovske delavce še bolj ugodnim, ki govori v razumljivih besedah, da bo končna zmaga na strani pekovskih delavcev.

V Butte je prišel McGuerin, član eksekutive organizacije pekovskih delavcev, da se na lastne oči prepriča o položaju. Vrnil se je kmalu v Seattle, kajti spoznal je, da bodo pekovski pomočniki izvojevali zmago tudi brez pomoči eksekutive.

V nekem drugem oglasu pripovedujejo pekovski mojstri, da niso bili pripravljeni na stavko in zato so bili primorani zaprti svoje delavnice za tri dni, da jih spravijo v bolj tesne stike in da so pri tem odkrili, da staykarje tudi podpirajo vozniki.

Ta oglas je znamenje, da so pekovski mojstri pričeli trobiti "umik".

Stavka pa pokazuje, da delavska solidarnost spravi na kolena tudi najbolj zagrizene, ošabne in trmoglave podjetniške interese. Tam, kjer ni solidarnosti med delavci, je seveda položaj popolnoma drugačen.

ORG. DELAVSTVO SE BO BORILO PROTI DAVISU.

Demokratski predsedniški kandidat je nastopil proti organiziranemu delavstvu v znani zadevi premogovniške tvrdke Coronado Coal Company.

ČE BI BIL SKLEP NIŽJEGA SODIŠČA IZVEDEN, BI BILA VSAKA UNIJA UNIČENA.

Washington, D. C. — Delavski voditelji v tem mestu se pripravljajo na odločno borbo po celi deželi proti demokratskemu predsedniškemu kandidatu Johnu W. Davisu.

Voditelji kritizirajo Davisovo postopanje v delavskih zadevah ter se zlasti sklicujejo na splošno znano tožbo premogovniške tvrdke Coronado Coal Company, na tožbo, v kateri je demokratski kandidat izkušal uničiti delavske unije v Združenih državah.

Zadeva premogovniške tvrdke Coronado Coal Company je eden najznamenitejših delavskih sporov v zadnem času. V njej gre za vprašanje odgovornosti članov delavskih unij za poškodovanje lastnine v stavkah.

Z zveznega sodišča v Arkansasu je prišla ta zadeva pred najvišje sodišče Združenih držav. Arkansaško sodišče je izreklo sklep, ki bi, če izveden, uničil vse unije v deželi.

Nižje sodišče je bilo mnenja, da je bilo več uradnikov okrožne unije štev. 21. Združenih rudarjev v Ameriki, nadalje 27 uradnikov lokalne unije in 65 posameznikov, toženih po kompaniji, odgovornih za trikratno škodo v smislu protitrustovskih postav.

Sodišče je določilo škodo na $800,000, nadalje $25,000 za odvetniške stroške in obresti v znesku po $20,000. Če bi bil ta sklep izveden, bi ne bili izčrpani samo vsi unijski skladi, nego bi morala biti zasežena tudi vsa zasebna lastnina unijskih delavcev, proti katerim je bila naperjena tožba.

Zadeva je povzročila veliko zanimanja vsepovsod. Trgovske zbornice in organizacije odprtih delavnic širom Združenih držav so zavpile, da je to prvi strel v kampanji, ki ima uničiti vse unije.

Priziv je bil vložen na zveznem najvišjem sodišču, ki je razveljavilo sklep nižjega sodišča, to pa ne morda zato, da bi ne imelo nižje sodišče pravice prisoditi škode, nego zato, ker ne spada premogovništvo v območje meddržavne trgovine.

Davis je nastopil pred najvišjim sodiščem v imenu premogovniške kompanije ter zahteval, da bodi zadeva še enkrat zaslišana. Ali zvezno najvišje sodišče ga je zavrnilo.

Unijski voditelji nameravajo zanesti poročilo o tem Davisovem nastopu proti organiziranemu delavstvu po celi deželi ter obenem izpodbijati njegovo kandidaturo. Vsi unijski delavci morajo glasovati proti Morganovemu hlapcu!

Herriot je dobil zaupnico v senatu.

Poincare popolnoma poražen; premijer ima popolno oblast na londonski konferenci.

Pariz, 12. jul. — Senatna zbornica je včeraj popoldne dala Herriotovi vladi zaupnico z 246 proti 20 glasovom glede načrta v sporazumu z MacDonaldom za rešitev reparacijskega vprašanja. Herriot je zdaj pooblaščen, iti na zavezniško konferenco v London in storiti vse potrebne korake za izvedbo Dawesovega načrta. — Nekateri senatorji so pred glasovanjem izrazili dvom, da bodo Združene države privolji pooblastiti svojega zastopnika za nalogo v reparacijski komisiji, katero sta mu določila Herriot in MacDonald.

Herriot je bil včeraj uradno obveščen, da Mussolini se ne vdeleži londonske konference. Finančni minister De Stefani bo zastopal Italijo.

Dnevni spopadi na italijansko-jugoslovanski meji.

Fašisti in orjunaši se vsak dan streljajo na Kranjskem. Obmejne straže in civilisti so v dnevnih bitkah.

Dunaj, 12. jul. — (Poroča A. R. Decker čikaškim "Daily News".) — Iz Belgrada poročajo dnevno o praskah in spopadih na italijansko-jugoslovanski meji. Neprenehoma pokajo streli med finančarji in obmejnimi vojaškimi stražami na obeh straneh meje. Včasi se tudi civilisti vdeleže boja. Več mož je že ranjenih in nekaj je bilo tudi ujetih, toda ujetniki so navadno hitro izpuščeni.

Italijani in Jugoslovani pogostoma streljajo čez mejo drug na drugega in tupatam se izvrše organizirani vpadi.

Jugoslovanski viri pravijo, da so te obmejne praske izzvali italijanski fašisti, ki bi radi odvrnili pozornost sveta od njihove notranje situacije in škandalov v Rimu. Krivo je tudi to, ker ni meja definitivno označena in ljudje večkrat ne vedo, da li so na italijanskih ali jugoslovanskih tleh. Zadnje čase je tudi veliko tihotapstva čez mejo, ker je carina višja v Italiji kot v Jugoslaviji.

Brazilski vstaši ustanovili svojo vlado.

Revolta je politična. Prvo poročilo ameriškega konzula o begu governerja iz Sao Paula.

Buenos Aires, 12. jul. — Brazilski vstaši so danes organizirali svojo začasno vlado v Sao Paulu. Vstaši so popolni gospodarji province Sao Paulo, kjer je zdaj mir. V drugih krajih se pa vrši ljuto bojevanje. Revolta je politična in je naperjena proti brazilski vladi.

Washington, D. C., 12. jul. — Ameriški konzul v Sao Paulu, Brazilija, je včeraj poslal državnemu departmentu prvo uradno poročilo z lica mesta brazilske vstaje. Poročilo se glasi, da je governer province Sao Paulo z ostalimi uradniki vred pobegnil in provinca je popolnoma v rokah revolucijonarjev. Zvezne čete, ki so obstreljevale mesto Sao Paulo, so naredile dokaj škode. Vstaši so naredili red in življenja tujcev so zavarovana.

La Paz, Bolivija, 12. jul. — Uradna vest se glasi, da so vladne čete okupirale Santa Cruz in strle ondotno revolto. Voditelji vstaje so se podali.

Calles je zmagal z veliko večino.

Neuradno štetje glasov je pokazalo poraz nazadnjakov v Mehiki, ki zdaj groze z revolto.

Mexico City, 12. jul. — Plutarco Elias Calles je bil izvoljen zadnjo nedeljo za predsednika Mehike z dvema proti enemu. Neuradno štetje glasov, ki je bilo danes končano, kaže, da je dobil Calles dvakrat toliko glasov kakor Angel Flores, kandidat katoliške cerkve, kapitalistov in veleposestnikov. Uradno štetje izvrši kongres, ko se snide prihodnji mesec.

Calles pride danes iz Yucatana v Mexico City. Velike manifestacije se pripravljajo na njegov sprejem. Pristaši generala Floresa, srditi radi poraza, govore o novi revolti.

Papež razporočil markija.

Rim, 12. jul. — Papež Pij je včeraj potrdil sklep posebne komisije kardinalov, ki so razveljavili cerkveno poroko markija Boni de Castellana z Ano Gould, bivšo ameriško milijonarko. Ana Gould je že davno civilno razporočena in drugič omožena z nekim angleškim plemičem. Toda Boni de Castellano je kot katoličan še vedno smatral Ano za svojo ženo, dokler ga ni papež naredil za samca.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračaja.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 zo tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $6.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $6.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (July 1-24) poleg vašega imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

DELAVCI NE POZABITE NA VOLILNI DAN!

Poštni uslužbenci so delavci, ki opravljajo zelo koristno delo. Ampak nekateri so tako slabo plačani, da ne morejo prehranjevati svojih družin tako, kot se spodobi, da žive ljudje. Beda je pritiskala nanje, podvzeli so akcijo, da kongres nekaj stori zanje. Obe zbornici sta sprejeli predlogo za povišanje mezde poštnim uslužbencem. Povišanje seveda ni bilo tako izdatno, da bi tudi tisti, ki prejemajo mezdo nižjih razredov s povišano mezdo dosegli ekzistenčni minimum. Vendar je pa bilo vsaj nekaj in bolje kot nič. Okrog osem in šestdeset miljonov je bilo določenih vsako leto za povišanje mezde ali skoraj toliko, kolikor na pr. stane ena bojna ladija prvega razreda, o kateri pravijo po desetih letih, da je za nič in da jo je treba zavrči med staro in obrobljeno šaro.

Predloga je bila predložena predsedniku Coolidgu v podpis. In kaj je storil Coolidge, katerega je republikanska stranka zopet proglasila svojim predsedniškim kandidatom. Vetiral je predlogo in poštni uslužbenci ne dobe povišanja. Coolidge je rekel, da je treba hraniti in to je bil razlog, da je vetiral predlogo.

V katerem času se je pa to zgodilo?

Iz zgodovine je nam znano, ko je bila končana državljanska vojna, da so privatni bizniški interesi ob času Grantove uprave plesali okoli zlatega teleta — denarja divji ples.

Nekateri časnikarji so izjavili, da so tudi po svetovni vojni zaplesali ravnotako divje okoli zlatega teleta privatni bizniški interesi kot ob času Grantove uprave.

Zasmrdelo je olje. Najprvo je poškropilo samo republikanske korumpcijoniste in na to pa še demokratične. Olje je škropilo na vse strani. Prišla so razkritja o Daughertyjevem režimu, nove obtožbe, nova odkritja korupcije. Torej prilika je bila velika, da se nastopi trdo in reče, da je treba v interesu prihranitve trdo prijeti korumpcijoniste, jih hitro pritirati pred sodišče, da prejmejo zasluženo kazen in da vrnejo ameriškemu ljudstvu, kar gre ameriškemu ljudstvu.

Hitrice ni bilo nobene, pa tudi običajne govorance o prihranitvi so izostale.

Ampak pri borih 68,000,000 dolarjev, ki bi jih prejeli poštni uslužbenci, je bilo treba hraniti.

Velike so bile pritožbe ob času Wilsonovega režima, ko je bil glavni poštar Burleson, da so poštni uslužbenci slabo plačani. Republikanska stranka je napravila nekakšne obljube, saj časniki so pisali v tem tonu, da se olajša bedni položaj poštnih uslužbencev. In ko je bilo treba ta položaj zboljšati in je kongres v zadnjem trenotku sprejel povišanje mezde poštnih uslužbencev, ga je Coolidge vetiral.

Velik nauk za delavstvo je zapopaden v tem vetu.

Poštni delavci niso dobili ničesar in niso se ozirali na njih življenske potežkoče, ko je bila demokratična administracija v sedlu. Nadomestila jo je republikanska administracija in poštni uslužbenci so prejeli obljube — to je toliko kot nič.

Delavci, na volilni dan bo dan plačila! Takrat lahko vi vrnete, kar ste prejeli. Pojdite na volišče vsi. S sabo pripeljite svoje žene, sinove in hčere, ki imajo že volilno pravico in zdrobite stari stranki. Obe stranki sta se izkazali, da nista vredni delavskega zaupanja. Ako vpričo takih dogodkov glasujete za kandidate starih strank, tedaj voditelji teh strank smatrajo izid glasovanja za potrdilo, da ste popolnoma zadovoljni, ako vam in vašim družinam od dneva do dneva obešajo košaro s kruhom višje in višje.

Ako delavstvo ne bo na volilni dan protestiralo z glasovnico proti takemu ravnanju z njim, tedaj bo prihajalo iz dežja pod kap. Ako so na razpolago miljoni za politične namene kot na pr. za v pregovoru znani "pork barrel" za razširjenje trgovine, da se toliko bolj gromadijo profiti dobičkarjev, je pač žalostno, ako se odkloni povišanje mezde izredno važnim javnim uslužbencem z izgovorom, da je treba varčevati. Taki žalostni pojavi so mogoči, ker se delavstvo ne zaveda moči, ki jo ima v splošni in enaki volilni pravici.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Chisholm, Minn. — Biti moramo veseli, da imamo Slovensko narodno podporno jednoto. Tudi dolžnost je vsakega naprednega ameriškega Slovenca, da pristopi v to največjo in najnaprednejšo našo organizacijo.

Pred dnevi sem videl v slovenskem katoliškem listu, glasilu katoliške jednote št. 26, poročilo tajnika društva Friderik Baraga, št. 93 K. S. K. J., kako veliko slavnost so imeli o priliki 30 letnice njih jednote. Nikakor nisem nasproten, če so imeli svojo slavnost, ampak to kar pišem, gre samo tajniku društva št. 93 K. S. K. J., Johnu Strletu, ki se spotiče ob mene in sploh naše društvene zadeve, po čemur je takoj spoznati, da ga vodi fanatizem in da je skrajno brezmiseln človek.

Kdor je čital dotično, mora vedeti, kakega značaja je ta človek, ki se zaletuje v stvari našega društva Karel Liebknecht, št. 110 S. N. P. J. Po njegovem mnenju bi jaz moral dati povelje članom našega društva, da bi bili šli na ono slavnost v cerkvi in potem šele na našo sejo. Pomilovanja je vreden, če še verjame v nazadnjaško obrekovanje poštenih ljudi. Razumljivo je, da ne more biti drugačen, ker spada v stranko, ki ga uči, da mora biti krotek in ponižen kot jagnje in uboga svoje naprej postavljene gospodarje. Nič za to, kakšni so mu gospodarji, če ga bijejo z bičem, za pokoro pa mu je dano, da izkorišča kolikor največ more ljudi, ki ne verujejo v njih fraze. S tem si pridobiva toliko večje zasluge na drugem svetu.

Smešno se mi vidi, ko tolmači v katoliškem listu, kako daleč sega oblast tajnika društva št. 110 S. N. P. J. Njemu morebe ni znano, da ima naše društvo polno moč, da lahko sklene, ako je to potrebno, da se vsi člani udeležijo seje. Prosil bi ga, da to prečita in si zapomni, da naša društva, kar jih spada k S. N. P. J., ne izpolnujejo nobenega povelja od zgoraj ali posameznih uradnikov, ampak da vsako stvar odločujejo člani sami.

Vem, da je njemu in našim nasprotnikom žal, da je pri našem društvu sloga in red in zato so vsi iz sebe, ker si ne vedo pomagati. Pa so se spravili nad mene. Naše članstvo je preudarno in ne posluša laži ter obrekovanja. Ne pusti se begati po svojih nasprotnikih, ampak nastopa složno kot en mož za svoje pravice. Delavci v naši naselbini vedo, da če pristopijo k našemu društvu in se ravnajo po pravilih, so popolnoma prosti v vseh zadevah in lahko gredo, ako želijo, v cerkev vsaki dan ali pa nikoli. Naše članstvo je zavedno, ker veruje v razredni boj ter se hoče z njim osvoboditi iz tiranije in suženjstva na tem svetu, pekel in nebesa po smrti pa prepustimo vam.

Naš boj bo prinesel končno zmago, ki je bo deležno vse človeštvo in potem bomo imeli pravico in svobodo na zemlji. — **Fr. Klun**, tajnik društva št. 110.

Claridge, Pa. — Bratje in sestre S. N. P. J. so gotovo čitali o obrekovanju čez naš uradni list Prosveto in rdečkarje v Chicagu ter sploh vse, ki tja pripadamo. Kaj le vidijo tako sramotnega na rdeči barvi? Saj rdeča je najlepša in pri ameriški zastavi prva imenovana. S. N. P. J. pa ni nikaka mlaka, temveč mlaka je tam, odkoder mečejo neprestano na njo blato. S. N. P. J. podpira svoje člane do smrti tako dosledno in pošteno, da smo člani lahko ponosni na svojo pravično organizacijo.

Nekaj drugačnega sem pa videl, kar je prihajalo od onih, ki so črne barve, kateri se tako branijo rdeče. Povedal bom stvar, ki sem jo bil zamolčal pri povesti in sicer od takrat, ko sem bil prišel na Ogrsko.

Star sem bil 25 let in komaj sem začel dobro delati, so me že začeli ženiti. Obljubil sem vsakemu. Neke sobote zjutraj smo se napotili z oženjenim Vipavcem, katerega žena je bila iz tistega kraja, kamor smo se napotili. Stopali smo preko polja in vinskih goric in prispeli v štiri ure oddaljeno vas Sasvar. Tovariša sta me peljala naravnost k nekemu kmetu, kjer so bili že obveščeni, da pride snubec. Predstavili so mi veliko dekle, da bo moja bodoča žena, ki sem se je pa kar ustrašil, zlasti ko je pričela pripovedovati, da zna dobro mlatiti in kako močna je. Prenočili smo tam, a drugi dan so me kmetje peljali v cerkev k službi božji. Pridružili so se drugi vaščani, katerih eden mi je rekel: "Ako si snubec, kakor se šika, boš pa dal za vino." Kar naročil je štefan ogrskega šilherja in hlebec kruha na moj račun. Po pogostitvi so me kmetje povabili, da si grem z njimi ogledat zapuščen samostan.

Niso me kmetje peljali daleč, ko sem zagledal veliko poslopje, pred njim pa globoko dolinico. Tam so obstali vsi moji spremljevalci, eden štajerskih vaščanov pa je rekel: "Pred več leti je bil tu ribnik, last ogrskega magnata, ki ga je dal prekopati in spustiti vodo ven. Več tukajšnjih prebivalcev nas je čakalo, da bi si nalovili rib, ko bo iztekla voda. Ko je voda iztekla, smo res videli ribe, ki so se postavljale na plavuti, a zrli smo tudi nekaj strašnega. Z grozo v srcih smo se kar odpravili domov in nismo lovili rib. Boste že pozneje videli, kaj smo prešiveli . . ."

Ko je tako govoril, smo dospeli do zapuščenega samostana. Neki drugi mož mi je pričel pripovedovati: "Deželna postava je slutila, kaj se godi v tem samostanu in po zakonih so bili po uvedeni preiskavi pregnani stanovalci moškega in ženskega spola." V notranjosti samostana, kjer je bilo več stare obleke za moške in ženske ter rožni venec kakor verige in druga ropotija, smo stopili še v žalostno sobo, kjer je v kotu stal zaboj. Najstarejši spremljevalec je privzdignil pokrov zaboja in rekel: "Prijatelj, poglej tu notri. To smo dobili na dnu ribnika." Okoli stoječi smo se prestrašili vsebine in hitro odšli od tam. Bile so v zaboju samo male otroške kakor debela jabolka velike lobanjice, ki jih je bilo vseh kakega pol bušlja. To so bile nekdaj glavice novorojenčkov, ki niso bili pokazani svetu, ne postavi, ter vrženi v vodo.

Dokaze imam, da sem res to videl. Hinavski samostanski brezsrčneži so metali mlade žrtve v ribnik, da so se lahko še dalje kazali svetu kot svetnike.

Strašna vsebina tistega zaboja niso bile žrtve "rdečkarjev", pač pa onih črnih duš, ki v resnici zaslužijo svojo črno barvo. Od njih izhaja tudi ostudna mlaka, od tistih, ki tajijo svetu svoje zločine in na poštene ljudi in organizacije mečejo blato.

Slovenska narodna podporna jednota ni mlaka, zapomnite si to. Če hočete govoriti o mlaki, govorite o mlaki svojega blata, ki ga imate dovolj; člani S. N. P. J. pa bomo delali dalje, da bo njeno članstvo rastlo in se med slovenskim narodom v Ameriki izpopolnjevala razredna zavest!

Pozdrav vsem članom S. N. P. J. od najstarejšega člana pri društvu št. 7 v Claridgu, Pa. — **Anton Recher.**

Bon Air, Pa. — V Edinosti št. 102 z dne 27. junija je zastopnik And. Tomac prepisal del mojega dopisa, ki je bil priobčen v št. 143 Prosvete, in skuša nanj odgovarjati. Reči moram, da je res dobro poučen, ko je vse tako dobro razložil in zavil vse drugače kot sem jaz pisal. Z njim še nisem imel nikdar prepira ne radi vere ali česa drugega.

Zakaj se zastopnik le zgraža nad mano? Poročal sem to, kar je njegov naročnik na Edinost pojasnil, kako je z njih organizacijo in novoustanovljenim katoliškim društvom sv. Štefana. Povedal mi je, da so društvo ustanovili in da je organizacija močna z denarjem, da če bi bila tako močna s članstvom kakor S. N. P. J., bi lepo napredovali. Pristopilo da je tudi lepo število članov, ampak tega člana nisem vprašal, če lahko pristopi v njih društvo tudi drugovernik.

Da ni vsak dobrodošel v njih organizacijo, je razvidno iz tega, kar piše zastopnik v Edinosti, ko pravi, da mora biti praktičen katolik, kateri sprejema sveti zakrament enkrat na leto, kakor ga sprejme And. Tomec. Čudno se zdi, da tako praktičen katoličan ne sprejme več svetih zakramentov. Kakor edinopravoverni Turek enkrat v svojem življenju v Meko, tako gre praktičen katoličan vsako leto enkrat v Joliet, kjer prejme sveti zakrament za svetle denarce. Onemu, ki je sam slovenski župnik v okolici Johnstowna, Pa., morda dajo odpustke v Jolietu zastonj.

Dopis je pisan prav po lisjaško. Po eni strani častita Prosveti in poročevalcem, na drugi pa kritizira čez nje in poročevalce ter prinaša grda in neupravičena očitanja. Baha se s tem, koliko so iznašli duhovniki. Saj tega nihče ne trdi, da niso nič iznašli, ampak po mojem mnenju v modernejši dobi ničesar ne iznajdejo, ki bi bilo res kake posebne koristi za človeštvo. V starih časih je bilo drugače. Duhovski stan je bil eden najbolj odlikovanih in so v njega pošiljali starši svoje otroke, četudi so bili liberalnega mišljenja. To je dalo povod, da so se našli med duhovniki tudi iznajditelji, ker večina tudi nadarjenih dijakov je študirala za duhovne. Danes je drugače. Vsi boljši talenti se v dijaških letih odločijo za častnejše in znanostne poklice, le oni s slabše razvitim obzorjem običajno še gredo v lemenate. Če gospod Tomec tega ne verjame, pa naj gre pogledat med osmošolce in maturante. Videl bo, da se razumni dijaki ne podajajo v bogoslovni stan. To je pač znamenje časa v moderni dobi in iz tega tudi lahko zaključujemo, zakaj duhovščina v modernem času k razvoju človeštva z iznajdbami niti z daleka toliko ne koristi kakor navadni delavci, ki nimajo nikakih šol. Oh, pač res, iznajdejo še kaj novega, kar pa je samo njim v korist. Tako so na primer novovpeljane kovertice njih iznajdba. Škapulirje so tudi iznašli oni in ravnotako razne odpustke v modernejšem času. Rožnivenec je že starejša njih iznajdba.

Navsezadnje še piše dopisnik v Edinosti tako kakor bi bil jaz izkoriščevalec ljudstva. Ali ima And. Tomec samo en dokaz, da sem jaz koga izkoristil in ogoljufal, ko namiguje, da sem prodajal po naselbinah tisto reč po $10, ko je vredna 10 centov. Prav res, take neumnosti spadajo ravno v listič Edinost.

Tudi socialiste in Kristana napada, ki so mu hudo napoti. Če je tako dobro poučen, zakaj ne pride na dan z dopisom v Prosveti, da bomo čitatelji videli, kaj so socialisti storili njemu hudega.

Priporočam mu, da se naroči na napredni list, da se bo kaj naučil in postal naprednega mišljenja. Pravi, da bi rad dobil podatke, kdo je tista oseba, katera računa za dve uri svojega dela trideset dolarjev. Povem mu, da so računali še po $35 in celo več. Naj pride sam k meni in osebno se bomo domenili. Pojasnil mu bom, kar želi, da tisti, ki je računal $35, je dobil za svoje delo $1.05, ker plačano je dobil samo 35c na uro, zamudil pa se je tri ure svojega dela. Prav tisti je rekel, da ima delavce dosti 25c do 30c na uro, a delavce mu je plačal še 5c več na uro. Dal je torej res lep vzgled.

Nekam patetično je za olepšavo na koncu še napisal odstavek radi smeti in največjega kupa gnoja. Da, prav res je, da se mu nikakor ne spodobi pometati pred pragom drugih, a če že mora to vršiti, naj pride odkidat pred moj prag blato, ki ga je v svoji škodoželjnosti porinil predme. — **Peter Bukovec.**

Profesijonalni političarji ugibaje in prerokujeje.

VSAK HVALI SVOJEGA MALIKA.

Ljudske koristi so jim deveta briga.

Chicago, Ill. — Profesijonalni političarji so pričeli ugibati, kdo bo bodoči predsednik Združenih držav. Seveda govore samo o kandidatih republikanske in demokratične stranke, kajti po njih mnenju sploh ne more in sme biti drug kandidat izvoljen, ki ni prejel blagoslova v Wall Streetu. Zato delajo zdaj razne kombinacije, ki pa imajo ta namen, da zvodijo ljudstvo, da ne spozna, da bodo ljudski interesi slabo varovani, pa naj bo izvoljen predsednikom republikanec ali demokrat.

Coolidge bo predsednik, Bryan pa podpredsednik, trdijo eni, ako bo imel kongres odločiti, kdo bo predsedoval prihodnja štiri leta.

Drugi pa ravnotako odločno govore, da bo predsednikom izvoljen Davis, podpredsednikom pa Dawes.

Seveda za republikance in demokrate je vseeno, kdo bo predsednik, kajti obe stranki bi se bili lahko že zdavnej strnili v eno stranko, saj obe zvesto zastopata koristi privatnih bizniških interesov.

Tretji pravijo, osebnost bo odločila letos, kdo bo izvoljen predsednikom, kajti programi ne štejejo nič.

Ti preroki so nekako zadeli resnico, kajti programi pri starih strankah že dolgo časa ne štejejo dosti ali skoraj toliko kot [illegible] Stari stranki sta še vedno [illegible] veliko obljub v svoje program[illegible] o katerih se je le toliko časa [illegible] vorilo in pisalo, dokler so tra[illegible] volitve. Po končanih volitvah [illegible] obljube zopet romale za štiri [illegible] med staro in obrabljeno šaro, [illegible] jih izvlečejo na dan v prihod[illegible] volilni kampanji.

Medtem ko profesijonalni p[illegible] ličarji in politični čredniki pre[illegible] kujejo, kdo bo bodoči predsed[illegible] se pa počasi razširja gospodar[illegible] kriza v deželi. Gospodje pač m[illegible] goče mislijo, da bodo s svoj[illegible] prerokbami omamili ljudstvo, [illegible] ne opazi, kako se gospodarska k[illegible] za širi in peha ljudstvo v ved[illegible] večjo bedo. Vedno več delavcev [illegible] brez dela. Pojavila se je kriza n[illegible] prej na vzhodu in na skraj[illegible] zapadu ob pacifični obali. Na [illegible] je pričela lesti v notranje dež[illegible] in se je pojavila v industrijsk[illegible] središčih kot Detroit, Cleveland, Chicago in Milwaukee. V Chicagu je ni tako jasno opaziti, ker [illegible] drugih mestih, kajti mesto je [illegible] liko in navadnemu človeku je te[illegible] ko dobiti pregled čez ves polet[illegible] v industriji. Toda delavec, ki [illegible] delo in ni izveden v iskanju del[illegible] občuti moč krize docela.

Farmarji so v zadnjem le[illegible] slabo odrezali. Njih produkti n[illegible] imeli cene. Letos se je tej nadl[illegible] gi pridružila še druga. Nekate[illegible] farmarji bodo zelo malo prideli[illegible] vsled vednega deževja, katere[illegible] se pridružujejo še druge nadl[illegible] hladne noči, izredno velike m[illegible] žine mrčesa, ki uničuje sadež [illegible] polju itd.

Vsega tega ne vidijo profesij[illegible] nalni političarji, ampak oni se [illegible] mo brigajo za vprašanje: kdo [illegible] bodoči predsednik. In to je t[illegible] razumljivo. Profesijonalni poli[illegible] čarji in politični čredniki ne p[illegible] dejo delat v tovarne, ravnotak[illegible] ne mislijo orati polja in ga po[illegible] jati s semenom. Njim gre za p[illegible] litične službe. Stranka, ki bo o[illegible] ločevala pri upravi bo tudi r[illegible] polagala s službami. Kaj se [illegible] brigajo za ljudsko gorje in n[illegible] loge, ki tarejo ljudstvo. Njim [illegible] za njih lastno korist. In zato b[illegible] gajo vsak po svoje ljudstvo, k[illegible] je od ljudstva odvisno, da is[illegible] take može v javne urade, od k[illegible] terih oni pričakujejo prav za[illegible] ljivo, da jim podele politične sl[illegible] be.

Letos je ta igra profesijon[illegible] nih političarjev in političnih čr[illegible] nikov starih strank tako razu[illegible] ljiva, da jo lahko vsakdo zap[illegible] pade, ki se zanima zanjo.

Vesti iz Jugoslavije.

Velikanska škoda vsled pove[illegible] nji. Generalna direkcija ved[illegible] zbrala podatke o škodi od pove[illegible] nji, ki znaša v celi državi 15[illegible] 000,000 dinarjev. Največ je tr[illegible] Srem, ker se pač nahaja med dv[illegible] ma velečtokoma, ki sta se oba r[illegible] lila in preplavila ravno in nizk[illegible] ozemlje.

Pretep. Na Brunku pri Št. Ja[illegible] žu je bilo 15. junija žegnanje. Da se ne opusti starih običajev, [illegible] se fantje stepli. Delavca Rozman in Kramžar sta jih dobila s pol[illegible] nom in nožem po glavi in v nog[illegible] tako da sta v zdravniški oskrb[illegible] Brata Bole imata manjše poškod[illegible] be. Da pa temeljito ozdravije, j[illegible] bo sodišče poslalo v zdravilišč[illegible] ječarja Petriča.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl 19. jun. Evstahij Kobal, [illegible] radnik zavarovalne družbe "Tr[illegible] glav" v starosti 52 let.

Nov slovenski list. Nedavno je izšla prva številka "Zadr[illegible] garja", glasila nabavljalne z[illegible] druge uslužbencev državnih že[illegible] leznic v Ljubljani. Izhaja vsak[illegible] ga prvega v mesecu. Naročnin[illegible] za nečlane 18 dinarjev letno.

Palača generalnega štaba. Ministrski svet je na svoji zadn[illegible] seji dovolil ministrstvu vojne i[illegible] mornarice za gradnjo nove m[illegible] derne palače za glavni general[illegible] štav v Beogradu kredit v zneski[illegible] 11 milijonov dinarjev.

Izseljevanje v Ameriko. Kako[illegible] objavlja izseljeniški komisarijat v Zagrebu, se je meseca aprila le[illegible] tos izselilo iz naše kraljevine 1499 oseb, in sicer 974 moških in 525 ženskih. Na Slovenijo odp[illegible] de 31 oseb (27 moških in 4 žen[illegible] ske). Vrhovno sodišče v Wash[illegible] ingtonu je ukinilo ugodnost, d[illegible] smejo povratniki jemati s seboj [illegible] žene in otroke v času, ko je kv[illegible] ta izčrpana.

Odhod Stritarjeve vdove v Avstrijo. Iz Rogaške Slatine poro[illegible] jo: V petek, dne 20. jun. se je po[illegible] slovila za vselej od nas in se v[illegible] nila k svojcem v Avstrijo Teresi[illegible] ja Stritar, vdova našega velikega pesnika Josipa Stritarja.

Delavske novice.

(Federated Press.)

...vencija rudarjev v Nemčiji.

...Dresden, Nemčija. — Konven...a Zveze rudarjev v Nemčiji, ki je vršila sredi junija ,se je po... običajnih prask med socialisti ...komunisti pečala v glavnem z ...rašanjem, kako ustaviti ofen...o delodajalcev, ki so porazili ...darje v zadnji velikanski bitki ...Porurju in Šleziji. Rudarji so ...izrekli za demokratiziranje ...darske uprave in za amalgama...ski program Splošne zveze ...rokovnih unij v Nemčiji, ki po...roma spaja stare rokodelske ...ije v skupine po industrijah. ...edsednik rudarske organizaci... Husemann je poročal, da je ...o 706 rudarjev ubitih pod ...mljo in 263 trajno pohabljenih ...zadnjega zborovanja. — Orga...zacija je padla na članstvu. ...ta 1921. je štela 467,000, zdaj ...je 265,000. Nekaj članov je od...dlo in se pridružilo sindikali...ni Uniji ročnih in umskih de...vcev ,drugi so pa vsled krize v ...Porurju opustili rudarsko delo in ...šli drugam. — Rudarji so bili ...zvani, naj si osvoje več manda...v v parlamentu, kajti prihod...e leto pride važno zakonodaj...vo glede rudnikov. Delegatje so ...izrekli za stopnjevalno sociali...cijo rudnikov.

Rudarji iščejo drugo delo.

Clinton, Ind. — Več ko 1000 ru...arjev iz Clintona mora iskati ...rugega dela, kajti v premogo...pih v tem kraju Indiane ni več ...la zanje. Rovi obratujejo le še ...dvajsetimi odstotki normale. ...rgoveem grozi bankerot. Mno...o rudarjev se je z družinami ...ed izselilo v druga mesta.

Senator Walsh je nasprotnik delavcev.

Butte, Mont. — Montanska de...vska federacija je na svoji letni ...nvenciji, ki se je vršila tukaj, ...sodila Thomasa J. Walsha, ...emega senatorja iz Montane. ...je predsedoval konvenciji de...kratske stranke v New Yorku, ...t nasprotnika delavskih orga...zacij. Resolucija zlasti omenja ...alshevo ogrevanje za vojni špi...nažni zakon in podpiranje zvez...h sodnih prepovedi proti rudar...im unijam.

Konvencija je sklenila, da bo ...slej federacija zborovala vsake ...e leti. Organiziranje rudarjev ...bakrenih rudnikih v Buttu je ...o glavno vprašanje na dnev...m redu.

KLOBUČARJI ZMAGALI.

New York, N. Y. (Fed. Press.) ...Petsto od 1,700 članov unije ...ruženih klobučarjev, ki so za...vkali v New Yorku dne 2. ju...a, se je vrnilo na delo v dveh ...treh dneh. Vse njihnim zahte...m je ustreženo. Ostalih 1200 ...e zmagati pred prihodom naj...poslenejše dobe v tej industriji, ...sicer nekako sredi meseca ju...a.

Zavarovanje proti brezposelno...je ena glavnih zahtev v novem ...ntraktu med unijo in delodajal...ki predstavljajo 37 največjih ...lavnic. V teh dela približno 1,...0 delavcev. Stavka je bila na...rjena proti neodvisnim delav...m in članom nove tovarniške ...eze. Deset neodvisnih tovaren ...že podpisalo pogodbo na tisti ...dlagi.

Unija ima tako dobro položaj ...oblasti, da niso doslej niti de...dajalci niti ne policaji poizku...li zlomiti stavke. Na delo ni bil ...rejet noben stavkokaz. Newyor...ki trg je popolnoma organiziran.

Nova pogodba velja do 30. ju...ja 1926. Najmanjša mezdna ...tvica, 44-urni delavnik na te...n in popolna plača za pet le...lnih praznikov, vse te določbe ...med drugimi pogoji v novi po...dbi.

169 ARETIRANIH V AVTOMOBILSKI GONJI.

Chicago. — Policija je v treh ...ih navala na avtomobiliste pri...la 169 grešnikov, ki so prehitro ...ili po ulicah. Kljub policijski ...nji so avtomobili v četrtek ...vozili tri osebe.

300 perzijskih vojakov ubitih.

Allahabad, Indija, 12. jul. — ...kajšnji "Pioneer" je prejel ...t, da je bilo v ponočni bitki ...d perzijsko konjenico in Tur...mani blizu Gumbad-i-Kabuza ...0 Perzov ubitih, ostali so pa ...begnili v Bujnurd.

Dve deski, malo papirja...stane $4000.

Tako je, ako hoče človek čez noč postati bogat!

Chicago, Ill. — Nace Makuč je delal za Pullmanovo kompanijo. Garal je in hranil. Pri tem je pa vedno razmišljal, kako bi hitro obogatel. Ko je nekega dne sedel pred tovarno v Kensingtonu na klopi in jedel svojo borno juženo, sta se mu pridružila dva vljudna tujca. Prav vljudno sta se razgovarjala z njim in največkrat sta pogovor zasukala na vprašanje, kako da ljudje hitro obogate. "Fovš" denar ta najbolj hitro pomaga do bogastva," mu je sugestiral eden izmed tujcev. "Kdor ima stroj za izdelovanje takega "fovš" denarja, da ga še na banki ne poznajo, da je ponarejen, tak človek hitro obogati," je segel v besedo drugi tujec. Tako sta prihajala tujca skozi osem dni in se razgovarjala z njim vljudno, kajpada le o 'fovš' denarju. Končno sta mu razodela veliko tajnost. Povedala sta, da sta človeka dobrotnika, ki imata usmiljenje posebno z revnimi delavci, ki morajo trdo delati za majhno plačo. Razkladala sta mu, da izdelujeta stroje, ki producirajo tak "fovš" denar, da ga celo na prvi narodni banki v Chicagu sprejmejo kot pravi denar. Ampak takih strojev ne moreta dati zastonj, oddajata jih proti majhni odškodnini. Makuč je postal pozoren, kajti tudi on je sanjaril o velikem bogastvu, do katerega bi rad prišel kar čez noč. Tak stroj bi bil nekaj zanj. Delati bi mu ne bilo treba hoditi v tovarno in denarja bi imel kot toče. Pač nekaj časa bi moral delati v tovarni, da ga njegovi tovariši in prijatelji ne "pogruntajo", kajti vprašali bi ga, kje je dobil denar, ki ga meče zdaj proč, katerega je preje tako stiskal, da bi si kmalu še jedi ne privoščil.

Ta misel je vedno bolj kljuvala v njegovih možganih in končno je vprašal tujce, ako bi tudi njemu prodala tak stroj. "Zakaj pa ne?" se je oglasil eden tujcev. Drugi je pa dostavil: "Saj zato izdelujeva take stroje, da pomagava revnim delavcem, da pridejo do denarja."

"Koliko pa daš, Nace, za tak stroj?" je prijateljsko segel prvi tujec v besedo, ko je spoznal, da se je izbrana žrtev dala omrežiti. In pričeli so "glihati" za stroj kot za kravo na semnju. Končno so se pogodili za $4,000, reci in piši štiri tisoč dolarjev veljave Združenih držav.

Nace je bil vesel. Zdaj bo bogat in naslajal se je tako ob tej misli, da zadnjo noč samega veselja ni mogel zatisniti svojih oči. Tujca sta bila odzdaj zelo vljudna z njim. Gostila sta ga ves teden in končno sta ga odvedla v neko apartmentno hišo, ko je postal krotak in voljan kot jagnje. Tu sta mu pokazala dve hrastovi deski, malo zelene barve in kup papirja. Vtikala sta papir v med deski, ga namazala z zeleno barvo in kadar sta dvignil desko, še je prikazal nov ameriški bankovec. Nace je z veseljem plačal štiri tisoč dolarjev za dve hrastovi deski, malo barve in kup papirja, še z večim veseljem je pa vse skupaj odnesel domov. Prvi dan se ni dotaknil desk, kajti bil je preveč vesel, pred njim se je odpiralo neizmerno bogastvo. Prihodnji dan je postal radoveden in se je hotel prepričati, kako delati deski. Namazal je papir z zeleno barvo, in ga porinil med deski, nakar je z vso močjo pritisnil. Ali glej ga zlomka, ko je dvignil zgornjo desko, je ležal pred njim papir, umazan od zelene barve. Zdaj so se mu oči odprle in je spoznal, da je bil ogoljufan. Tekel je na policijo. Tam so ga sicer pomilovali in mu povedali, da mu ne morejo pomagati, ker sleparja nista bila tako vljudna, da bi svoj naslov pustila pa policiji.

Nace bi bil lahko kupil za štiri tisoč dolarjev v bližini Chicaga petnajst akrov sveta. Ako bi bil čakal deset let, bi se vrednost sveta najmanj podvojila ako ne potrojila. Ampak Nace je hotel obogateti. In sicer je hotel postati bogat čez noč. Socijalistov se je ogibal kot hudič križa, kajti o njih je slišal, da hočejo deliti vse —seveda tudi njegov denar, ki ga je pristradal. In tako se je Nace pridružil tistim ljudem, ki žive od človeške neumnosti. Obljubili so mu, da ga obogate čez noč, napravijo mu stroj, ki bo delal denar. Nace je pač mislil, to so bedaki, te pa lahko oskubim in izročil njima je svoj trdo zasluženi denar, katerega pa vljudna tujca nista delila z Nacetom, ampak sta ga lepo spravila. Nacetu sta pa pokazala figo.

Zdaj Nace stoka in modruje: "Nak, še hudobni socijalisti bi ne storili kaj takega, pustili bi saj nekaj, o katerih vsi pravi gospodje govore, da hočejo vse razdeliti." Koncem premišljevanja pa vzdihne: "Ah, ubogi dolarčki, tako sem trdo delal zanje, pa so šli! Nato se pa zopet uda sladkim mislim, da bo enkrat čez noč bogat, ako le ta pravo "pogrunta".

TRAGIČNE POSLEDICE STRAHOPETNOSTI

Mož ustrelil svojo ženo.

Chicago, Ill. — Nekateri ljudje so tako strahopetni, da morajo ponoči imeti samokres blizo sebe. Nekateri ga polože pod blazino, drugi ga imajo na omarici poleg postelje, tretji na tako pripravnem mestu, da ga imajo takoj v rokah, ako sežejo po njem. Te vrste ljudi vzbud vsak šum ponoči in prva reč je, da sežejo po samokresu in so pripravljeni streljati na vsako senco, ki jo vidijo, ne da bi se prepričali, odkod senca prihaja in čigava je senca. Nekateri teh ljudi imajo par grošev doma in se boje zanje. Zaradi teh par grošev so pripravljeni ubiti drugega človeka. Drugi se boje, da jih neznan morilec napade po noči in jih umori. Imajo pač slabo vest, ki vzbuja pri njih strahopetnost. Tretji so strahopetni, pa sami ne vedo zakaj. Noči se boje, dasiravno je noč v življenju ravnotako potrebna kot vsakdanji kruh.

Ta strahopetnost povzroči marsikatero tragedijo.

John C. Berrie je krznar. Predsednik je krznarske kompanije, torej precej petičen človek, ki se boji, da mu kdo ne odnese ponoči, kar je nagromadil skupaj. On stanuje prav nad svojo pisarno, kjer ima mogoče spravljenih nekaj bolj dragih kož. Ponoči in proti jutru se je probudil. Njegova žena je šla v sosedno sobo in je pri tem malo zaropotala. Ta ropot ga je prebudil. Zagledal je senco in ne da bi vprašal, kdo je, je streljal na senco in zadel svojo ženo tako dobro, da umira v bolnišnici.

Škoda, da taka strahopetnost ni kaznjiva in da se lahko tak strahopetec izgovori pred sodiščem, da je napravil zmoto, katero sicer obžaluje, ker jo popraviti ne more.

PROHIBICIJA PRINAŠA PIRATSTVO.

Osem piratskih ladij izvršilo rop na morju.

Halifax, N. S. — Prohibicija ni prinesla le tihotapstva z opojnimi pijačami, ampak je oživela tudi piratstvo na morju, ako je resnična vest, ki kroži zdaj po mestu.

Francoske konzularne oblasti preiskujejo dogodke, ki jih je doživel kapitan francoskega parnika "Mulhouse" na odprtem morju pred New Jerseyjem.

Parnik se je nahajal daleč proč od obrežja in na odprtem oceanu, ko ga je napadlo moštvo z osmih škun. S parnika so preložili na škune 33,000 zabojev žganja, ki je bilo vredno pol milijona dolarjev.

Kapitan je pripovedoval, ko je dospel v luko, da je trideset piratov splezalo na parnik dne 24 junija. Moštvo parnika so piratje zaprli za štiri in dvajset ur, nakar so mirno razložili žganje in ga razdelili na osem škun.

Neverjetni Tomaži zmigavajo z rameni in skimavžjo z glavami. Oni pač menijo, da je kapitan izmislil povest o piratih in da je ravnal v dogovoru s tihotapci opojnih pijač, ki so enkrat nastopili v maski piratov, da tako izbrišejo sled za sabo, kapitanu se pa ni treba zagovarjati pred mornariškimi oblastmi in colninarji, kam je izginil njegov tovor z ladije.

Človeška okostja iz kamnene dobe najdena v Sibiriji.

Krasnojarsk, Sibirija, 12. jul.— Ruski arheologi, ki tukaj odkopavajo pradavna človeška bivališča, so odkrili več človeških okostenjakov, ki spadajo v kamneno dobo. Zraven so našli okostja predhistoričnega mamuta, bizana, velikega jelena in 780 komadov kamenitega in koščenega orodja, orožja ter nakitja. Okostja so stara najmanj 17,000 let.—Ekspedicija, katero vodita sloveča ruska arheologa in profesorja Auerbach in Sosnovski, je na delu tukaj že dve leti z namenom, da ugotovi, kje je bil dom predhistoričnega človeka v Sibiriji.

Nezaslišen zločin v Nemčiji.

Haarmann v Hanoverju, kateremu je policija dokazala 22 umorov, je izpil svojim žrtvam kri.

Hanover, Nemčija, 12. jul. — Monstrum, kakršnega še ne pomni zgodovina Nemčije, se je pojavil v nekem Haarmannu, ki je bil te dni aretiran tukaj pod obtožbo, da je umbril 22 oseb, večinoma mladih fantov. Haarman je včeraj izpovedal na policiji, da je umoril 14 fantov, katerim je potem izpil kri. Ostalih osem umorov še noče priznati. Morilec taji, da je blazen. Človeški vampir je po poklicu mesar, še mlad in lepe postave ter mehkih plavih oči.

Svoja nezaslišana hudodelstva je priznal zelo hladnokrvno. Žrtve je lovil s tem, da je redno obiskoval kolodvor, izdajajoč se za policijskega agenta. Čakal je na tujce, mlade ljudi, ki so prihajali v Hanover iskat dela. Te je zvabil k sebi na dom. Njegova hiša z mesnico vred stoji na bregu reke. Ko je dobil tujca v hišo, ga je peljal v klet in zaklal z mesarskim nožem, nakar mu je prerezal vratno žilo in izcedil še vročo kri. Ko je opravil kanibalsko delo, je vrgel truplo v reko.

Afera je silno razburila Hanover in vso Nemčijo. Močna policijska straža čuva zapore, kajti ljudje grozijo, da bodo linčali vampirja. Včeraj se je vršilo več javnih shodov, na katerih je bila policija obtožena, da je zanemarila svojo dolžnost, ker ni nora — očividno je Haarman blaznik posebne vrste — prijela že prej.

V VOLILNEM LETU SMO.

In boj proti trustom zopet pričenja.

Washington, D. C. — Tresi se oljni trust, kajti boj proti tebi je začel! V volilnem letu smo in treba je, da obe stari stranki pokažeta, da sta nasprotnici trustov.

Obdržavala se je namreč konferenca, na kateri sta bila navzoča justični tajnik Stone in odbor društva državnih prokuratorjev. Konferenca se je obdržavala na zahtevo državnega prokuratorja države Nebraske. Stone je baje obljubil odboru, da so informacije, katere je zbral justični department, na razpolago vsem državnim prokuratorjem.

Seveda justični department je pričel s postopanjem proti oljnemu trustu. Narodna uprava je republikanska. In če hočejo demokratje pokazati, da tudi oni niso naklonjeni trustom, morajo državni prokuratorji takih držav pričeti z akcijo, katerih uprava je demokratična. Nebraska ima demokratično upravo.

Tako se izigravajo poteze, ampak oljnemu trustu se zaradi tega prav nič ne tresejo njegove hlače.

Čeka potlačila propagando monarhistov v Rusiji.

Riga, 12. jul. — Privatna vest iz Moskve se glasi, da je čeka (sovjetska policija) razkrila in zdrobila obsežno monarhistično gibanje v okoliših Dona in Kubana. Blizu tristo agitatorjev, katere je veliki knez Nikolaj poslal v Rusijo, je bilo ujetih in ustreljenih. Vest ni uradno potrjena.

Londonski bankirji ne bodo posodili Nemčiji.

London, 12. jul. — Londonski bankirji so danes informirali premijerja MacDonalda, da ne bodo nič prispevali k posojilu $50,000,000 za Nemčijo na temelju Dawesovega načrta iz razloga, ker je MacDonald sprejel bankirjem neljube točke v kompromisu s Francijo.

Nogavice opuščajo.

Pariz, 12. jul. — V. Desuvillu, glasovitem francoskem letovišču, kjer se navadno pojavijo prve lepote ali spake nove mode, so te dni nastopili moški in ženske brez nogavic. Goli členki, zlašti pa rožnata meča dam so naredili veliko senzacijo med letoviščniki. Proč z nogavicami!

Trockij za trgovsko mornarico.

Moskva, 12. jul. — Leon Trockij je včeraj na javnem shodu priporočal ustanovitev ruske sovjetske trgovske mornarice v svrho, da bo Rusija neodvisna na morju.

Velik požar v Messini.

Messina, Italija, 12. jul. — Požar je uničil del Messine. Okrog 1500 oseb je brez strehe.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907. v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calnkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, 2408 S. Hamlin Ave., Chicago, Ill., John Terčelj, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gorišek, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon, Run, Pa. John Grošelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Šular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad. Max Marc, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Žugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill. Jožko Ovsen, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill. Jos. Skuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVE I Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljaje na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljaje Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljaje na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi z glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

EPOHALNE IZNAJDBE KORISTIJO DENARNI MOŠNJI.

Zračna pošta bo prihranila tisočake bankirjem.

Chicago, Ill. — Zračna pošta bo prihranila milijone dolarjev vsako leto na obrestih. Po zračni pošti bodo čeki, denar in vrednostni papirji potrebovali polovico manj časa kot po železnici, da dospejo na svoj cilj.

Kako se bo to zgodilo, je razlagal Paul Henderson, pomožni poštar, pred organizacijo bankirjev v Illinoisu (Illinois Bankers' Association) v daljšem govoru. Povedal je, da bo zračna pošta prihranila na obrestih samo pri transakcijah federalne rezervne banke v New Yorku z drugimi enajstimi federalnimi rezervnimi bankami $809,589.

Bankirji so sicer navdušeni za zračno pošto, ni pa opaziti tistega navdušenja pri njih, kadar gre za povišanje mezde poštnih uslužbencev.

Mellon v Londonu.

London, 12. jul. — Ameriški finančni tajnik Andrew Mellon je danes dospel v London. Mellon pravi, da je njegov poset Anglije privatnega značaja.

Ljudska izobrazba v Rusiji.

Moskva. — (Feder. Press.) — Moskovski oddelek za politično in državljansko vzgojo priredi vsak mesec 700 predavanj v moskovski provinci. Od teh je 250 do 275 na deželi. Povprečna vdeležba je 300 glav. Predavanja spremljajo predstave, v katerih igralci smešijo razne buržoazne ustanove. Take predstave navadno privabijo najmanj tisoč gledalcev.

Tekom leta 1923 je bilo v sovjetski Rusiji 19,712 šol odraščene anafalbete (nepismene), v katerih se je naučilo čitati in pisati 505,000 oseb.

IZ ZLOMLJENIH KOSOV VARE MOČAN DROG.

(Nadaljevanje s prve strani.)

stranke, katere pa vsak bistroumen človek pogreša pri nji.

Resni opazovalci pravijo, srečni so voditelji demokratične stranke, ako žive še v domišljiji, da take pesmice o harmoniji voditeljev demokratične stranke potegnejo, zopet ljudske mase za sabo.

Ljudstvo se vedno uči. Take pesmice o harmoniji je ljudstvo že večkrat slišalo, ampak prepričalo se je, da demokratična stranka ravnotako prepušča ljudstvo njegovi usodi in milosti in nemilosti Wall Streeta kot republikanska stranka, pa če njeni voditelji žive v lepi harmoniji, ali že se kavsajo med sabo. Kavs in harmonija voditeljev sta navadna prikazen v demokratični stranki, kot sta lepo in deževno vreme v naravi. Kakor sta solnce in dež potrebna za rast rastlin, ravno tako potrebnim smatrajo voditelji kavs in harmonijo, da zavajajo ljudstvo, da ne spozna, da so podporniki velike denarne mošnje.

Ampak letos bodo mogoče republikanski in demokratični politični ředniki ostali na sedilu kljub vprizoritvi komedije "Kavs in harmonija".

UNIJA ZA UNIJO SE IZREKA ZA LA FOLLETTA.

(Nadaljevanje s prve strani.)

montanska kmečkodelavska stranka na majskih primarnih volitvah, morajo oddati svoje glasove za senatorja La Follette iz Wisconsina, kakor je to sklenil eksekutivni odbor na tukajšnji konferenci v petek.

Temu se je upiral državni senator C. E. Taylor, ki je bil predsednik šentpavelske konvencije kmečkodelavske stranke, češ, da je treba najprej vpošteovati Duncana McDonalda, ki si ga je šentpavelska konvencija izbrala za predsedniškega kandidata. Strankini uredniki pa so rekli, da je izdal konvenčni podpredsednik William Mahoney manifest, v katerem je posval McDonalda, naj se umakne senatorju La Follettu v prid. Sličnost šentpavelske in clevelandske platforme pa potrebo enotnega nastopa obeh političnih enot, to oboje so navedli za povod Mahoneyjevi zahtevi.

Izdano je bilo uradno poročilo, da bo kmečkodelavska stranka postavila kandidate na državnih primarnih volitvah v mesecu avgustu in na splošnih narodnih volitvah.

Oklahoma City, Okla. — Oklahomski elektorji kmečkodelavske stranke se ne bodo ravnali po sklepih izvrševalnega odbora narodne kmečkodelavske stranke, ki je zavrgla senatorja Roberta M. La Folletta ter imenovala lastnega predsedniškega kandidata. Tako je naznanil v petek predsednik državne konvencije Dan Hogan. La Follettovo kandidaturo je odobrila oklahomska kmečkodelavska stranka na svoji državni konvenciji.

ZA SLABO PREBAVO

pomanjkanje teka ter splošno colebolest, vzemite

SEVERA'S BALZOL.

Splošna tonika za moške i ženske.

Pomaga napvi s tem da želodec in jetra bodo pričela s svojim normalnim poslovanjem in prebava bo zopet postala redna.

Cena 50 in 85 centov.

Vprašajte svojega lekarnarja.

Mali pobiralec klasja.

Pravljica.

Živel je ubog deček, ki je pobiral po njivah klasje za žanjicami.

Nekega dne se je mučil pray od jutra do večera, toda nabral je klasja le za majhen snop. Solnce je zahajalo in deček je žalostno vzdihnil:

"Toliko sem se trudil, a nabral sem tako malo. Da bi bilo to klasje vsaj zlato!"

Tisti hip pade iz snopa žitno zrno, se zakotali po tleh, se razpoči in iz njega stopi prekrasna majhna deklica.

"Jaz sem žitna vila," reče dečku, "in te imam rada, ker si delaven in pošten, tvoja želja se bo izpolnila, če boš povsem dober do večera. Napraviti ne smeš ničesar slabega in ničesar zlega ne smeš misliti."

Ko se je približal vasi, je opazil neko majhno deklico, ki se je zastonj trudila, da bi sklicala koze, ki so se razgubile po pašniku.

"Ej," reče deček, "pozno je že, jaz ji ne utegnem pomagati. Pridejo naj ji na pomoč njeni svojci."

Komaj je prispel domov, mu je bila prva skrb, da je rahlo odložil dragoceno breme, da ne bi oškodoval kak zlati klas.

Toda klasje ni bilo zlato.

"Vila me je prevarila," reče deček in odide nejevoljen spat.

Drugo jutro odide zopet na polje.

Komaj začne pobirati, zašumi nekaj za njim. Okrene se. Bila je vila, že dražestnejša nego včeraj.

"Draga vila," zakliče deček, "ti si me prevarila; klasje se ni izpremenilo v zlato."

Vila ga resno pogleda in reče: "Spomni se, kaj si rekel, ko si videl ono deklico s kozami. Zakaj ji nisi pomagal?"

Dečka je postalo sram, a vila ga potolažila: "Trikrat te ne bom zapustila; poskusi tudi danes."

Ko je vila izginila, se je lotil svojega posla in se vrnil zvečer proti domu s precejšnjim svežnjem.

Med potom ni srečal niti ene žive duše, samo na plotu je pela ptica. Deček se je sklonil, pobral kamen in ga vrgel vanjo. Ni je pogodil, toda ptica se je splašila in žalostno pobegnila.

Ko je deček doma odložil breme še z večjo previdnostjo nego včeraj, misleč, da ima samo zlato klasje, se je moral zopet uveriti, da se klasje ni izpremenilo v zlato.

Naslednjega dne se je ponovno podal na njivo. Bil je ves ozlovoljen in nesrečen.

Nenadoma se mu prikaže vila: "Zakaj si snoči splašil ubogo ptico, ki je ob svojem gnezdu tako lepo pela? Tako se ti klasje ne bo pretvorilo v zlato. Poskusi še enkrat."

Deček je pobiral klasje z veliko marljivostjo ves dan ter bil zvečer tako utrujen, da je legel pod neko drevo.

Komaj je ležal, ga je začelo nekaj ščipati po nogi. Vlegel se je bil namreč na mravljišče, kar mravljam ni bilo po volji in so ga zato pričele odganjati na svoj način.

Deček je skočil pokonci in začel teptati po mravljišču.

Potem je oprtil svoj tovor in odhitel proti domu.

Toda tudi tretjikrat se klasje ni izpremenilo.

Ko se je drugo jutro zopet podal na njivo, se mu vila ni prikazala. Deček je začel razmišljati: Ah, sedaj razumem, razjezil sem se včeraj nad mravljami. Kako sem bil neumen. Sedaj sem vse zamudil.

Vendar pa se je z vso marljivostjo lotil dela, češ, četudi moje klasje ne postane zlato, bo pa služilo za kruh.

Ta večer je bil njegov tovor težji kakor kdaj prej. Ko se je vračal proti domu, ga je spremljala neka starka z velikim svežnjem klasja, pod katerim je neprestano vzdihovala.

"Mati," ji reče deček, "to je za vas pretežko, naj vam jaz pomagam nesti."

"Bog te blagoslovi, sinko," se zahvaljuje starka, "sama bi svežnja ne mogla, spraviti domov."

Ko sta prispela do starkine koče, je deček odložil starkin tovor in se podal s svojim snopom domov.

Doma ga je čakala mati in veselo vzkliknila:

"Tako lepega snopa pa še nisi nabral."

Pomagala mu je odložiti breme, o je nenadoma zakričala in izpustila sveženj, ki je na tleh žudno zavzenel.

Sinko, to klasje ni takšno kakor drugo. Tako je težko in trdo . . ."

"Kaj, mati, ali je mogoče?"

"Koliko pa je dolga?"

Zdaj je bilo treba poguma.

"Pet sto!"

Ko je treščilo, nastane mir nekoliko časa. Oče je dolgo molčal; potem reče mirno, a tehtno:

"To je mnogo denarja, sin!"

"Samo še sedaj, oče; samo sedaj še mi pomagajte. Besedo vam dajem, da je sedaj zadnjič; nikoli več ne bodem tako lahkomiseln, oče!"

Sodnik vstane ter začne hoditi po sobi; to ni obetalo nič dobrega. Čez nekaj časa obstoji pred sinom, rekoč:

"Kaj pa, ko bi ti dejal, da nimam toliko gotovine pri domu!"

Takega ugovora se Valentin res ni nadejal. Vendar hitro si pomaga:

"Če nimate, pa lahko dobite, oče!"

Nič odgovora; Sodnik stori zopet nekaj korakov po sobi, potem se ustavi, kakor prej, pred sinom:

"In če ti rečem, da ne morem dobiti!"

Te besede so Valentina zares prestrašile; vendar nekoliko se potolaži, ko oče pristavi:

"Pri tej priči in toliko dobiti! Kje in kako?"

Valentin ni vedel, kaj svetovati očetu, in ko bi bil vedel, to se vendar ne spodobi. Mislil si je: Zakaj nisem prej razodel očetu, kje me čevelj žuli! Nekoliko časa oba molčita. Valentin je stal, oče je hodil po sobi. Kdor bi bil zdaj opazoval Andreja Sodnika, bi bil lahko videl, da je možu hudo pri srcu, da se sam s seboj bori, ali bi molčal ali govoril. Čez nekaj časa gre ter pogleda skozi vrata, da bi kdo ne poslušal. Potem zapre vrata ter veli sinu:

"Sedi, Valentin! Sama sva; govoriti moram s teboj, kakor nisem še nikoli; Bog ve, da ne rad. Ali ti moraš vse vedeti, vse; morebiti sem že predolgo molčal."

Valentin sede, oče primakne svoj stol k njegovemu, potem začne:

"Vedi, sin, da ni vse tako, kakor ti misliš; mlad si še in ne veš, kaj so skrbi. Odganjal sem ti jih, dokler sem mogel, kakor mati otroka muham brani. Tvoj oče ve, kaj so skrbi, dasi ti ni bo zdaj nikoli kazal žalostnega lica. Ne bodem ti našteval, sam dobro veš, kaj sem storil zate, za vse svoje druge otroke skupaj ne toliko; in to, morebiti ni bilo prav. Ali kar je, to je. Kar sem storil, storil sem ti rad, ničesar ti ne očitam. — Odslej ne bodem morebiti mogel več toliko. Časi so se spremenili, Valentin! — Poglej ta pisma. Ne brani se, jaz hočem, da vse veš."

Valentin pogleda ona pisma in obledi.

"Zdaj veš, česar še tvoja mati ne ve; in to še ni vse. Pestili so me, prodal sem gozd, dvakrat toliko je bil vreden; eno luknjo sem zamašil, drugo odmašil, žalostno gospodarstvo! In zdaj me za drug dolg terjajo, jaz sam ne vem, kaj bo. — Toliko dovolj za sedaj; hudo ti je, vidim; nerad sem te žalil, ali moral sem govoriti, da bi mi kedaj ne očital, zakaj sem molčal. Tako še s tvojo materjo nisem nikoli govoril. Kar si slišal, ohrani zase, svet ni, da bi moral vse vedeti. Morebiti se vendar še kako izkopljemo, dasi zdaj še ne vem, kako. Pameten bodi, sin; uči se pridno, da dobiš skoraj službo, da prideš pod streho, predno prihruje huda ura. Za zdaj bodi miren; kolikor bodeš potreboval za prvi čas, dobiš; za tvoj nesrečni dolg bodem skrbel, da ga skoraj poravnaš. Več ti ne morem obljubiti. Pojdi, poslovi se, čas je, da odrineva skoraj."

Molče odide Valentin.

To je bila danes žalostna ločitev, da še nikoli ne tako. Na večer sta oče in sin veselo drdrala proti mestu; to je: vesel je bil edini lisec, ki je dirjal po gladki cesti, da so ga komaj pete dohajale. Oče in sin sta vso pot malo govorila. Valentin je bil zamišljen, po ušesih so mu zvenele, rečemo tudi v prsih so mu odmevale žalostne besede matere, ki jih je govorila sinu, ko mu je podajala roko in brisala si oči: "Zdrav ostani, Tine! Bog ve, ali se bodeva videla še kdaj; ne pozabi Boga in spomni se včasi svoje uboge matere!"

(Dalje prihodnjič.)

JOSIP STRITAR:

SODNIKOVI.

(Dalje.)

Nosan ni šel na dvorišče, zavije naravnost proti vratom in korači urno ven na cesto.

Čez nekaj časa pride Valentin. Ko zagleda voz na dvorišču, obstoji, potem se mu bliža počasi. S komolcem se vpre na voz in polglasno sam s seboj govori:

"Zadnji čas je zdaj; na potu bi bilo prepozno. Biti mora! — E, kaj se mi pa more zgoditi? Pojn[illegible]

[illegible] se napoti gori proti očetovi sobi. Vse je k[illegible] da mu ta pot ni prijetna.

S[illegible]k je bil sam v sobi; sedel je na mizo nasloneen, polno listov je bilo okoli njega. Ko zasliši Valentina, obrne se proti njemu. Valentin je takoj izprevidel, da bi ne bil mogel priti v neugodnejšem trenutku. Ali poskušati je bilo vendar treba.

"Kaj bi rad, moj sin?" ga vpraša oče. Njegov glas ni bil nepriljuden, še celo nekako mehak je bil; dober začetek!

"Danes torej bo treba odriniti, oče," odgovori mu sin, ne vedoč prav, kako bi začel.

"Vse je pripravljeno, ali si tudi ti že gotov?"

"Poslovil sem se povsod; moje stvari so tudi zložene; vse je v redu, samo še nekaj — neko prošnjo imam, oče!"

"Govori! Saj veš, da ti storim rad vse, kar morem."

"Kaj bi vam razlagal, saj vesfe, oče, slišite in berete, da je zdaj na Dunaju velika draginja; vse se podražuje od dne do dne, hrana, stanovanje, obleka!"

"Torej meniš, da boš odslej več potreboval, Valentin?" Ali veš, tudi pri nas gre trdo za denar; časi niso več, kakršni so bili nekdaj. Vendar govori, koliko pa, koliko, če že ne moreš res več izhajati s tem, kolikor sem ti do sedaj pošiljal?"

"Ne, oče, prizadeval si bodem, da ne bo treba. Nekaj drugega vas moram prositi, oče! Težko mi je, toliko ste že potrosili zame; ali kaj hočem, sila kola lomi. — Nekaj dolga imam na Dunaju, oče!"

"Dolga? — Zakaj mi pa nisi prej povedal? To ni dobro, da začne človek že mlad dolgove delati, sin! To ni dobro, verjemi svojemu očetu, on ve, kaj so dolgovi!"

Tako ni Valentin še nikoli slišal svojega očeta govoriti. Raje bi bil videl, da bi se oče jezil; ali tako mirno je govoril in tako žalostno! Valentinu je bilo nekako tesno pri srcu.

"Kako pa vendar to, da si dolgove delal; zakaj mi nisi raje precej pisal?"

"Začetek je bil ta, da sem nekim prijateljem in znancem posojeval; vi ne veste, oče, koliko je siromaštva med našo mladino na Dunaju! Dobrega srca sem; če me kdo prosi, ne morem mu odreči."

"To je prav, da je človek dobrega srca, da pomaga potrebnim, ako more. Ali čez svoje moči se ne sme, gledati je treba, da se daje samo takim, kateri so zares potrebni in vredni in da tudi vrnejo, kadar morejo. Bojim se, da si bil malo lahkomiseln, sin; to ni dobro!"

Valentin je molčal, nič napak mu ni bilo, da ga je oče karal in svaril; sedaj prvič, zakaj ga ni prej nikoli!

"Kdo je pa tebi posojal?"

"Vi ne veste, oče, kako lahko se na Dunaju dobiva na posodo; kakor hitro vidijo, da je človek iz premožne hiše, in to precej spoznajo, prav vrivajo mu denar, na dom mu ga nosijo, seveda ne iz krščanske ljubezni, obresti so oderuške! Jaz sam ne vem, kako sem tako nagloma tako globoko zagazil."

Vodja fašistovske "čeke".

Vedno strahovitejša so razkritja, ki prihajajo na dan v preiskavi o tragediji "Matteotti", kakor na splošno imenujejo italijanski listi ugrabljenje in umor socijalističnega poslanca Matteottija. Že dosedanji rezultati preiskave kažejo, da razna fašistovska nasilja zadnjih mesecev niso bila samo izbruh momentanega ogorčenja prenavdušenih lokalnih fašistov, kakor jih je vedno skušalo naslikati italijansko časopisje. Jasno je namreč, da so se vsi ti zločini zgodili po dobrem premisleku in pod enotnim vodstvom, ki je bilo v rokah ljudi, katere je Mussolini pozval na najvažnejša mesta državne uprave. Skoro ni več dvoma, da je v Matteottijevo afero zapleten odstopivši državni podtajnik za notranje zadeve Finzi. Formalni notranji minister je bil Mussolini sam, ker pa je bil preveč zaposlen z drugimi opravki, je faktično vodil ministrstvo njegov namestnik Finzi. I on, ki bi moral biti vrhovni čuvar javne varnosti in reda v državi, je sokriv umora mladega politika, ki ni zakrivil drugega, kakor da je bil nasprotnik fašizma. Zato ni čuda, da je Matteottijeva afera razburila ves svet in do temeljev omajala ponosno zgradbo fašizma.

Da reši, kar so rešiti da, se je Mussolini odločil za brezobzirno postopanje proti onim fašistom, ki so nadaljevali s terorjem proti političnim nasprotnikom, čeprav ta teror tudi s fašistovskega stališča ni bil več niti potreben, še manj upravičen, odkar so dobili fašisti vso državo absolutno v svojo oblast. Tako je padel Finzi kot državni podtajnik in prišel pod policijsko nadzorstvo, ker po zatrdilu rimskih listov njegova krivda na umoru Matteottija še ni tako dokazana, da bi bila utemeljena njegova aretacija. Cela vrsta odličnih fašistov pa je že pod ključem, oziroma so izdane za njimi tiralice. Eden najinteresantnejših tipov med aretiranci je vsekakor Dumini, ki je bil nekak tiskovni šef fašistovskega vodstva in nameščen v tiskovnem uradu vlade. Njegova krivda na Matteottijevem umoru je izven vsakega dvoma.

Dumini je bil glavni voditelj skrivne organizacije, ki pa je bila — kakor poročajo rimski listi — javno znano. "Mondo" poroča, da je bil Dumini organizator vseh važnejših političnih napadov. Tako je Dumini pripravil napad na fašistovskega desidenta Fornija. Ravno tako je imel vmes svoje prste pri napadu na poslanca Amendola v Rimu 26. decembra. Tudi republikanskega poslanca Mazzolanija je skupina ljudi, kateri je načeloval Dumini, svoječasno spravila v Rimu na avtomobil, ga odpeljala ter mu dala piti ricinovega olja. Ravno tako je Dumini vodil napad na poslanca Misurija, ki je bil stepen s palicami 30. oktobra 1923 v Rimu. Dumini je bil leta 1921. izključen iz fašistovske stranke, ker je naročil dvema mladeničema, naj zažgeta ljudski dom v Rifredi v bolonjski pokrajini. Ker se je pozneje Dumini zbal, da bi policija aretirala mladeniča, ki bi nato izdala tudi njega, je pisal nekemu uglednemu fašistu v Bologni, naj poskrbi, da se jima zavije vrat, ko se vrneta v Bologno. Oni ugledni fašist pa je vso zadevo javil stranki, nakar je bil Dumini izključen iz stranke. Isti Dumini se je svoječasno odpravil v Pariz, da organizira kazensko ekspedicijo proti tamošnjim italijanskim komunistom. Načrt se mu je ponesrečil, pri spopadu je bil sam nekoliko ranjen in je komaj ušel francoski policiji, ki mu je bila za petami.

Dumini je bil nameščen pri tiskovnem uradu ministrskega predsedništva od decembra 1923 dalje. Poleg tega je prejemal 1500 lir od uprave fašistovskega lista "Corriere Italiano", češ, da je nameščen pri listu kot potovalni agent. Dumini je živel izredno razkošno; v gostilno, kamor je bil na hrani, se je pripeljal vedno v avtomobilu, odpeljal se je spet z avtomobilom. "Odkod ves ta denar?" se vprašuje rimska "Tribuna". Odkod milijoni za vzdrževanje dnevnika "Corriere Italiano"?

Kakor je iz vsega razvidno, je bila svoječasna Duminijeva izključitev iz fašistovske stranke, samo navidezna, ali vsaj samo začasna, taj bi drugače ne mogel igrati v stranki tako važne uloge, kakor jo je faktično igral.

Rabindranath Tagore:

Papirnate barčice.

Dan za dnem spuščam svoje papirnate barčice, eno za drugo, po drveči reki.

V velikih črnih črkah napišem na vsako svoje ime in ime sela, v katerem bivam.

Upam, da jih najde kdo v daljni deželi in da bo vedel, kdo sem.

V svoje male barčice nakladam cvetlice shiuli z našega vrta in upam, da bodo te jutranje rože srečno napravljene ponoči prod.

Spuščam svoje papirnate barčice in gledam v nebo in vidim, kako razvijajo mali oblački svoja bela, napeta jadra.

Ne vem, kateri mojih tovarišev na nebu jih pošilja po zraku, da tekmujejo z mojimi barčicami!

Kadar pride noč, si zagrebem obličje v dlani in sanjam, da plavajo moje papirnate barčice dalje in dalje pod polnočnimi zvezdami.

Vile spanca jadrajo v njih in tovor so njih koši, navrhani s sanjami.

Rabindranath Tagore:

Mornar.

Barka brodarja Madhuja je sidrana v pristanu radi[illegible]

Brez potrebe je natovor[illegible] indijskim lanom in leži t[illegible] dolgo, dolgo brez smotra.

Če bi mi le hotel posoditi [illegible] barko, sto veslarjev bi p[illegible] vanjo in bi razpel jadra, p[illegible] šest ali sedem.

Ne bi je krmaril na glup[illegible] žišča.

Jadral bi čez sedmero m[illegible] trinajstero rek devete dežele.

Ali mamica, ti ne smeš j[illegible] zavoljo mene v kotu.

Ne pojdem v gozd kakor [illegible] mahandra, da bi se povrnil [illegible] čez štirinajst let.

Jaz bom pravljični kralje[illegible] napolnim svojo barko s čim[illegible] bo všeč.

Svojega prijatelja Ashuja [illegible] mem s seboj. Jadrala bova [illegible] lo čez sedmero morja in čez [illegible] najstero rek devete dežele.

Odjadrala bova zarana v [illegible] njem svitu.

Ko se boš opoldne kopala v [illegible] niku, bova že v deželi tujega [illegible] lja.

Mimo tirpunškega broda [illegible] deva, in pustila bova za seboj [illegible] ščavo tepantarsko.

Kadar se povrneva domov, [illegible] bo že mračilo in pripovedoval [illegible] bom o vsem, kar sem videl.

Prejadral bom sedmero m[illegible] in trinajstero rek devete dež[illegible]

Vztrajnost.

Hišni gospodar (kramar[illegible]): Poberite se iz hiše, če ne, [illegible] skam in pride pes.

Kramar: Dobro, ali želite [illegible] bro piščalko?

POZOR SLOVENCI!

Prodam 80 akrov obsega[illegible] farmo, 50 akrov je obdelane [illegible] lje, bombaž, koruza, krompir, [illegible] žol, lep vrt, domača zelje[illegible] ter grozdje. Krave, prašiči, k[illegible] ši, mulei, in dve hiši ena hiša [illegible] tri in druga dve sobi. Dve [illegible] dobra pitna voda, vsi potr[illegible] farmarski stroji. Zelo prikla[illegible] za dve družini. Cena nizka. [illegible] poundbe je poslati na naš[illegible] Martin Matek, Box 53, Har[illegible] Mo. (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO [illegible] VO. PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

imamo v zalogi slad, hmelj, d[illegible] in vse druge potrebščine. Po[illegible] in se prepričajte, da je doma pri [illegible] kuhani vedno le najboljši in naj[illegible] nejši.

Grocerijam, sladčičarjem in v [illegible] dajalne železnine damo primeren [illegible] pust pri večjih naročilih. Pišite [illegible] informacije na:

FRANK OGLAR.
6401 Superior Avenue, Cleveland, [illegible]

POTNIKI
v stari kraj in
EMIGRANTJE
iz starega kraja potujte preko
EMIL KISS BANKIRJA
133—2d Av., New York

Denarne pošiljatve — Dolarjih—Dinarjih.
Hranilni oddelek.
Javni notarski urad.
Pišite za informacije.

KNJIGE
Književne Matice S.N.P.J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Izvirna povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Žele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred $1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena $2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletarijata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena $1.00 s poštnino vred.

Zajedalci. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena $1.75 s poštnino vred.

Zakon biogenezije. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge naturne zakone in pokazuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena $1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, dobite za tri dolarje. Vse štiri knjige za šest dolarjev. Vredne so!

Naročbe, s katerimi je poslati denar, sprejema

Književna Matica
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.